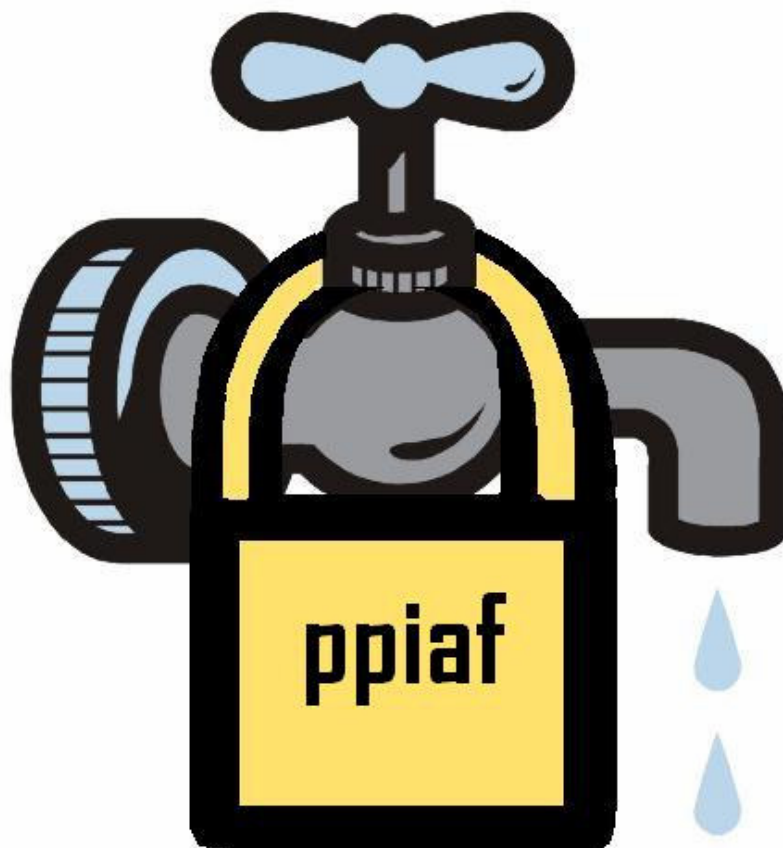

Mei 2007

Media-briefing

Down the Drain: Hoe hulpgeelden voor waterprivatisering beter besteed kunnen

Belangrijke feiten

- Sinds de PPIAF werd opgericht in 1999, heeft deze instelling in 39 landen één of meer processen gefinancierd die gericht zijn op het versterken van de participatie van de particuliere sector in water- en waterzuiveringsdiensten. Die landen zijn: *Afghanistan, Albanië, Argentinië, Azerbeidjan, Botswana, Cambodja, China, Colombia, Democratische Republiek Congo, Egypte, El Salvador, Ethiopië, de Filipijnen, Georgië, Ghana, Guyana, Honduras, India, Indonesië, Jordanië, Kazachstan, Kenia, Kosovo, Laos, Litouwen, Madagascar, Malawi, Mexico, Mozambique, Nepal, Nigeria, Oezbekistan, Pakistan, Paraguay, Sri Lanka, Tadzjikistan, Thailand, Vietnam en Zambia.*
- In 2005 wendde de PPIAF 18 procent van haar budget aan voor de water- en waterzuiveringssector. Dit geld werd besteed aan waterprojecten ter waarde van 3,2 miljoen US dollar. Daarnaast werd nog eens 7,75 miljoen US dollar gespendeerd aan 'multisectorale' projecten, waar water soms ook deel van uitmaakte.
- Sinds 1999 heeft de PPIAF in tenminste 24 landen advies op waterprivatisering gefinancierd.
- Sinds 1999 heeft de PPIAF in tenminste 16 landen gewerkt aan 'consensus-building' rond waterprivatiseringsprojecten.
- Sinds 1999 hebben donoren in tenminste 18 van de landen waarin de PPIAF aan waterprivatisering heeft gewerkt, waterprivatiseringsbedingen opgelegd als onderdeel van hun bredere steun.
- De PPIAF is gevestigd in de burelen van de Wereldbank in Washington en elders, en de Wereldbank is de op een na grootste donateur van de bank. De Programmaraad van de PPIAF wordt voorgezeten door Katherine Sierra, de vice-president voor duurzame ontwikkeling van de Wereldbank.

1. Samenvatting

De afgelopen 15 jaar hebben donoren steeds aangevoerd dat privatisering (het management of beheer van waterdiensten door private leveranciers, ook wel concessies genoemd; lease-contracten; beheerscontracten; en publiek-private samenwerkingsverbanden) een zeer belangrijk onderdeel uitmaakt van oplossingen in de strijd om mensen aan te sluiten op schoon water en riolering. De *Public Private Infrastructure Advisory Facility* (PPIAF) is een duidelijke exponent van dit misplaatste geloof in privatisering. Desondanks is het uitgegroeid tot een invloedrijke instelling met wereldwijd bereik.

De PPIAF is werkzaam op verschillende terreinen – op energie, telecommunicaties, vervoer, water. Het rapport *Down the Drain* neemt de activiteiten van de PPIAF op het gebied van water en riolering onder de loep. De PPIAF financiert adviseurs om arme landen van technisch advies te dienen hoe zij

privatiseringen het beste kunnen uitvoeren uit te voeren en adviseert ook inzake de regelgevende en wettelijke veranderingen die voor privatiseringshervormingen zijn vereist.

Wat blijkt is dat er geen financiering wordt verstrekt voor het ontwikkelen van plannen voor de beste manier om water aan de armen te verstrekken, maar voor de beste manier om de particuliere sector te introduceren. De PPIAF verstrekt geen rechtstreekse financiering voor infrastructurele projecten; zoals de naam al zegt: het is een 'adviserende faciliteit'.

Daarnaast financiert de PPIAF activiteiten gericht op 'consensus-building' in arme landen. Met 'consensus-building' worden activiteiten bedoeld die de voordelen van privatisering of bepaalde privatiseringsmogelijkheden promoten, dan wel activiteiten die pogen om regeringsfunctionarissen, parlementsleden, mensen uit het bedrijfsleven, vakbonden, het maatschappelijk middenveld en burgers die zich sceptisch betonen, ervan te overtuigen dat privatisering ook in hun belang is.

De PPIAF werd in 1999 opgericht door de Britse overheid, in samenwerking met de Wereldbank en de regering van Japan. De Britten zijn nog altijd de grootste financier van de instelling. Elk van de volgende donoren heeft sinds de oprichting in enigerlei mate financieel bijgedragen aan de PPIAF en is lid van de Programmaraad van de PPIAF:

Donor	Donaties aan de PPIAF (miljoen US\$)	
Verenigd Koninkrijk	63,0*	(1999-2006)
Wereldbank	16,3	(1999-2006)
Japan	16,0	(1999-2006)
Zweden	6,4	(2000-2006)
Zwitserland	6,3	(1999-2006)
Nederland	2,5	(2001-2006)
Noorwegen	2,5	(1999-2006)
Canada	1,6	(1999-2005)
Duitsland	1,4	(2001-2005)
Frankrijk	1,3	(2000-2006)
Aziatische Ontwikkelingsbank (ADB)	1,3	(2001-2005)
Verenigde Staten	0,8	(2003-2005)
Europese Commissie	0,6	(2005-2006)
Italië	0,3	(2003-2004)
TOTAAL	120,0	(1999-2006)

* De totale bijdrage van Nederland aan de PPIAF is 1,8 miljoen Euro voor de periode 2001-2006.

Met hun steun aan de PPIAF negeren de donoroverheden het groeiende bewijsmateriaal dat de waterprivatisering er niet in is geslaagd om toegang tot schoon water voor de armste gemeenschappen uit te breiden. Vanwege de complexe manier waarop de PPIAF verweven is met economische condities die worden gesteld, beperken donoren de opties voor arme landen om hun eigen ontwikkelingstraject te bepalen. Dit is des te meer het geval omdat er geen international erkende faciliteit bestaat die publiek-publieke partnerschappen ofwel PUPs promoot.

Donoren moeten hun financiering aan publiek-private partnerschappen in de watersector staken en in plaats daarvan gerichte en effectieve publieke en financiële steun geven aan publiek-publieke partnerschappen.

2. Wat schort er aan de PPIAF?

Down the Drain belicht een scala aan problemen rond de rol van de PPIAF en de activiteiten die deze instelling financiert.

Achterhaalde ideologie - Een belangrijk uitgangspunt van de PPIAF was het stimuleren van investeringen door de private sector in de infrastructuur van arme landen, omdat destijds de Wereldbank en andere donoren hun eigen uitgaven aan water en en waterzuivering terugsnooden. In een brief aan WDM stelt de PPIAF: "om de Millenniumdoelstellingen te halen, moeten ontwikkelingslanden hun huidige investeringsniveau verdubbelen, en vanwege fiscale beperkingen en stagnerende ontwikkelingshulp richten zij zich op partnerschappen met de particuliere sector om de benodigde investeringen en efficiëntere werkmethode binnen te halen."ⁱⁱ Een rapport voor WDM en Public Services International, uitgevoerd door de Public Services International Research Unit, over investeringen in waterprivatisering (*Pipe Dreams* - <http://www.wdm.org.uk/resources/briefings/aid/pipedreamsfullreport.pdf>) legt bloot dat de particuliere sector dit financieringsstekort op geen enkele manier heeft opgevuld. *Pipe Dreams* toont aan hoe klein het aantal nieuwe aansluitingen op het waternet is dat tot stand is gekomen met behulp van private middelen in die delen van de wereld waar de nood het hoogst is. Sub-Sahara Afrika heeft in total minder dan één procent ontvangen van wat de private sector mondiaal aan investeringen in water heeft toegezegd. Bovendien zijn 80 procent van de grote waterprivatiseringscontracten op het continent beëindigd, dan wel het onderwerp van geschillen tussen de overhead en de exploitanten over de investeringsniveaus.ⁱⁱ

De PPIAF lijkt dit ook te bevestigen. De instelling merkt op dat "nieuwe private activiteiten [in de watersector] zich richten op kleinschaliger projecten, een beperkt aantal landen en bulkvoorzieningen. Contractovereenkomsten rond nutsbedrijven combineren private exploitatie met publieke financiering".ⁱⁱⁱ Bovendien geeft het Nederlandse ministerie voor Ontwikkelingssamenwerking aan dat 25 procent van de PPIAF-projecten in 2005 uitmondde in beheers- en leasecontracten. Hoewel er geen verdere details worden gegeven, is het belangrijk om zich er rekenschap van te geven dat beheers- en leasecontracten normaal gesproken niet gepaard gaan met nieuwe investeringen in de infrastructuur.^{iv}

Intussen werd in een beleidsdocument van het Internationale Monetaire Fonds uit 2004 gekeken naar de efficiëntievoordelen van publiek-private partnerschappen (PPPs).^v

De vermeende grotere efficiëntie van de private sector vormt een tweede element waarmee de PPIAF zijn insteek rechtvaardigt. Echter, het IMF-document geeft aan dat "niet voetstoots kan worden aangenomen dat PPPs efficiënter zijn dan publieke investeringen en levering van diensten door de overheid ..." en staft deze bewering met argumenten en bewijsmateriaal: "De keuze voor PPPs berust vooral op de relatieve efficiëntie van de private sector. Hoewel er veel literatuur is over dit onderwerp, is de theorie verre van eenduidig en het empirische bewijs is tweeslachtig..."^{vi}

De donoren pogen te ontsnappen aan de realiteit dat hun hulpbudgetten voor water tekortschieten door private middelen in de watersector te helpen pompen, ondanks het feit dat de private sector blijkt heeft gegeven van grote terughoudendheid om fondsen te verstrekken om de armste groepen in de samenleving toegang te verschaffen tot schoon en betaalbaar drinkwater.

Privatiseringspropaganda - De PPIAF financiert actief 'consensus-building'-activiteiten die suggereren dat private-sectorparticipatie de beste weg voorwaarts is. Er worden workshops en conferenties georganiseerd om een consensus te genereren rond de noodzaak voor het doorvoeren van hervormingen, die de mogelijkheden voor PPPs moeten bevorderen. Terwijl wereldwijd het maatschappelijk verzet tegen privatisering groeit, zijn de activiteiten van de PPIAF rond capaciteitsversterking en consensus-building voortdurend verder uitgebreid. In een rapport voor de PPIAF over consensus-building wordt aangegeven dat "de sleutel tot effectieve stakeholder-consultatie en het controleren van de verwachtingen van stakeholders [is] ten aanzien van de manier waarop hun feedback zal worden geïncorporeerd in het hervormingsproces."^{vii}

De PPIAF heeft consensus-building-activiteiten voor het bevorderen van privatisering uitgevoerd in diverse landen, en heeft ook meer algemene pogingen in het werk gesteld om de steun voor initiatieven voor participatie van de private sector te bevorderen, middels het 'scholen' van journalisten. Een eerlijke, open en onafhankelijke beschouwing van alle mogelijke opties voor de hervorming van nutsvoorzieningen op het gebied van water zou hier veel meer op zijn plaats zijn. Echter, het uitgangspunt van de PPIAF is 'te opereren middels een breed scala aan publiek-private partnerschappen en te opteren voor regelingen die het best aansluiten bij de infrastructuursector en de politieke en institutionele context.'^{viii}

Een andere taak van de PPIAF is het promoten van 'best practices' op het gebied van PPPs. In het Jaarverslag van 2006, verwijst de PPIAF naar een onderzoek dat men heeft uitgevoerd naar acht verschillende PPP-contracten voor waternutsbedrijven. Daarbij wordt gesteld: "hoewel de prestaties variëren, laten de acht analyses tastbare verbeteringen zien ten aanzien van de kwaliteit en de dekking van de watervoorziening, alsmede ten aanzien van de efficiency en de duurzaamheid in de bedrijfsvoering."^{ix} De Afrikaanse case studies waar de PPIAF aan refereert zijn Senegal en Zambia. Maar zowel in *Pipe Dreams* en in *Down the Drain* worden bewijzen naar voren gebracht die duidelijk aangeven dat deze bevindingen sterk overdriven zijn.

"Het Senegal-contract wordt vaak geciteerd als succesverhaal, met een wezenlijke verhoging van het aantal verbindingen, van 241.671 in 1996 tot 327.501 in 2001, een verhoging van meer dan 35 procent. Echter, deze nieuwe aansluitingen werden niet gefinancierd door of middels de particuliere onderneming, maar in merendeel door de publieke instelling SONES. Circa 12 per cent van fysieke aansluitingen in Dakar zijn niet nu in gebruik, en buiten de hoofdstad ligt dat percentage zelfs nog hoger."^x

"Er is één privaat beheerscontract dat wordt uitgevoerd door de Franse onderneming Saurin een deel van de Copper Belt [Zambia]. Een rapport voor de Duitse ontwikkelingssamenwerking (GDC) stelt dat verzelfstandigde nutsbedrijven die door de overheid worden gerund, ondanks het ontbreken van een beheersprovisie en private expertise, even goede prestaties hebben geleverd als het Saur-contract. Het GDC-rapport concludeert: "Als de extra kosten van het beheerscontract worden ingecalculleerd, dan is het financiële resultaat [van het beheerscontract] beduidend minder [dan de prestatie van verzelfstandigde nutsvoorzieningen in publiek beheer]."^{xi}

Ondermijning van de keuzevrijheid van arme landen – De PPIAF speelt een belangrijke rol bij het beperken van de opties waarover arme landen kunnen beschikken m.b.t. het bepalen van hun eigen ontwikkelingstraject. In 18 landen zijn de activiteiten van de PPIAF voorafgegaan of gevolgd door condities opgelegd door de internationale financiële instellen/donoren, hetzij middels *Poverty Reduction Strategy Papers*, dan wel middels condities gekoppeld aan leningen, etc. De PPIAF voert aan dat het zuiver vraaggestuurd te werk gaat en dat de ontwikkelingslanden zelf de PPIAF benaderen voor assistentie. Het zou donoren sieren als zij de invloed van de opgelegde voorwaarden op een eventuele binnenlandse pro-privatiseringsagenda ruiterlijk zouden erkennen.

In een door de PPIAF geprivatiseerde projecten dat op de website van de instelling wordt aangehaald – namelijk dat in de stad Lim in Vietnam – wilde het Zwitserse Bureau voor Ontwikkelingssamenwerking (een van de fondsenverstrekkers van het project) ondanks de nadruk die werd gelegd op inspraak, slechts private partijen toestaan om mee te dingen naar het uiteindelijke contract.^{”xii}

Bovendien wordt in de missie van de PPIAF gesteld dat het doel is om "te helpen om armoede uit te bannen en duurzame ontwikkeling te bewerkstelligen middels publiek-private partnerschappen in infrastructuur". En bij een instelling die de naam "Public Private Infrastructure Advisory Facility" voert, mag men er gevoeglijk van uitgaan dat zuiver publiek-geleide hervormingen geen topprioriteit zijn. Het Nederlandse ministerie voor Ontwikkelingssamenwerking heeft het zelfs met zoveel woorden gezegd: "PPIAF staat [...] open voor activiteiten gericht op hervorming van publieke instituties. Tegelijk moet duidelijk zijn dat dit niet het oorspronkelijke mandaat van PPIAF is. De organisatie is immers opgericht om te adviseren bij het inschakelen van de private sector bij het verbeteren van publiek beschikbare infrastructurele voorzieningen."^{”xiii}

Ontoereikende aanpak van armoede - Een onafhankelijke evaluatie van de PPIAF, uitgevoerd in 2004, stelde: "Ons onderzoek wijst uit dat de focus van de PPIAF op het terugdringen van armoede in operationeel opzicht weinig effectief is doorvertaald. In de meeste gevallen bevatten aanvragen voor steun van de PPIAF slechts een oppervlakkige verwijzing naar de bijdrage die men met het betreffende project verwacht te leveren aan het verminderen van armoede."^{”xiv}

Deze onafhankelijke evaluatie van de PPIAF gaf ook aan dat "bovendien verschillende van de projectrapportages [van de PPIAF] die werden bekeken onvoldoende aandacht besteedden aan zaken als betaalbaarheid van de tarieven en het uitbreiden van toegang tot diensten op het platteland en in het stedelijk buitengebied".^{xv}

Omdat de PPIAF – ongeacht bewijzen uit verschillende Afrikaanse landen en ook elders die het tegendeel aantonen - koste wat kost wenst vast te houden aan het idee dat privatisering schoon,

betaalbaar water kan leveren aan de armen, kan de bijdrage van deze instelling aan het terugdringen van armoede niet meer dan hoogst twijfelachtig blijven.

Zwakke verantwoordingsplicht en transparantie – Het PPIAF Jaarverslag 2006 vermeldt dat “de PPIAF eigendom is van en bestuurd wordt door de deelnemende donoren, en wordt aangestuurd door een Programmaraad die bestaat uit vertegenwoordigers van deze donoren.” De PPIAF werkt vanuit een aandeelhoudersmodel, in die zin dat ontwikkelingslanden, aan wie de activiteiten van deze instelling toch ten goede zouden moeten komen, in de Programmaraad niet vertegenwoordigd zijn. Daarvoor komen slechts de donoren in aanmerking. Selecte individuen uit ontwikkelingslanden hebben wel zitting in het Technisch Adviserend Comité, maar dit lichaam heeft geen besluitvormende bevoegdheid.

Daarnaast is op de website van de PPIAF (www.PPIAF.org) slechts zeer beperkte informatie te vinden over specifieke projecten. Tussen 2004 en 2006 heeft WDM zeker een dozijn pogingen ondernomen om per e-mail of per telefoon in contact te komen met de PPIAF. WDM heeft daarop echter geen enkele reactie mogen ontvangen. Hoewel hij inmiddels online beschikbaar is, was bij het ter perse gaan van *Down the Drain* was de onafhankelijke evaluatie van de PPIAF nog niet openbaar gemaakt.

3. De PPIAF in actie

Malawi - In 2000 werd een project van de Wereldbank voor Malawi goedgekeurd dat middelen ter beschikking moest stellen voor de privatisering van nutsvoorzieningen, waaronder water. Deze beslissing werd ondersteund door een door de PPIAF gefinancierd onderzoek, uitgevoerd door de Amerikaanse consultants Stone en Webster, naar de mogelijkheden voor het privatiseren van water in Blantyre en Lilongwe. Stone en Webster ronden hun werkzaamheden af in 2003. Zij adviseerden een periode van pre-privatiseringsactiviteiten om de waterschappen van Blantyre en Lilongwe rijp te maken voor privatisering, gevolgd door een lease-contract voor een exploitant uit de private sector. Het privatiseringsproces voor water en andere nutsvoorzieningen heeft sindsdien vertraging opgelopen; de Wereldbank stelt dat de reden hiervoor is dat:

“Mettertijd de weerstand tegen het programma groeide omdat bij steeds meer mensen de overtuiging postvatte dat er geen consultatie plaatsvond tussen het [Privatiseringscomité] en de stakeholders – hetgeen leidde tot verminderde implementatie.”^{xvi}

Om de privatisering nieuwe impulsen te geven, stelde de Wereldbank het oorspronkelijke project bij en besloot middelen ter beschikking te stellen voor: “Een communicatiestrategie en een PVC (een publieke voorlichtingscampagne). Het project zal de tenuitvoerlegging steunen van de PVC en de communicatiestrategie door mediaprogramma’s (televisie, radio en pers) te financieren die zich richten op specifieke stakeholdergroepen zoals leden van het parlement, vakbonden, werknemers en staatsbedrijven en het maatschappelijk middenveld”.^{xvii}

Eind 2006 lekte er een document uit, getiteld “ontwerp-kabinetsplan – reactie op de watercrisis in Blantyre en het veiligstellen van de toekomst van de stedelijke watervoorziening”, waarin de meest recente privatiseringsplannen voor het waterschap van Blantyre uiteen werden gezet.

In 2007 moet een nieuw PPIAF-project ter waarde van 149.550 US dollar met behulp van een “diepgravend opinie-onderzoek een communicatiestrategie [gaan] ontwikkelen om te zorgen voor

goede tweezijdige communicatie en de participatie van de hervorming van de stedelijke watersector voor het waterschap van Blantyre (BWB) en het waterschap van Lilongwe (LWB). Deze strategie zal worden gebaseerd op de uitkomsten van het kwalitatieve en kwantitatieve onderzoek dat wordt uitgevoerd teneinde een beter inzicht te ontwikkelen van de opinies en attitudes van consumenten ten aanzien van hervorming van de watersector.”^{xviii}

Paraguay - In 2000 stelde de PPIAF een som van 75.000 US dollar, aangevuld met 15.000 US dollar van de Wereldbank, ter beschikking om een adviseur aan te trekken die de mogelijkheden voor een concessieovereenkomst moest verkennen voor het grootste waterbedrijf van Paraguay. In juni 2002 werden deze plannen door de Paraguayaanse Senaat van de hand gewezen.

Ondanks deze afwijzing en ondanks het verzet tegen de plannen van de kant van diverse ministers, maakte de Wereldbank duidelijk dat privatisering een voorwaarde was om financiering van de bank te ontvangen. In 2004 namen 5000 mensen deel aan een protestmars door Asuncion tegen een opnieuw ingevoerde privatiseringswet, die vervolgens opnieuw door de Senaat werd weggestemd.^{xix}

In 2005 keurde de PPIAF een nieuw project goed om de Paraguayaanse overheid te assisteren bij het ontwikkelen van een nieuwe waterstrategie die participatie van de lokale private-sectorpartijen mogelijk moest maken. Er werd een budget van 175.000 US dollar vrijgemaakt, aangevuld met 114.200 US dollar uit andere bronnen, om consultants te financieren die de mogelijkheden moesten gaan verkennen om de nutsvoorzieningen te herstructureren en die daarnaast een communicatie- en implementatieplan moesten implementeren om de stakeholderconsensus rond deze voorkeursoptie te versterken.^{xx}

In mei 2006 sloot Paraguay een nieuwe standby-overeenkomst af met het Internationaal Monetair Fonds, dat een bepaling bevatte dat er een beheerscontract zou worden geïntroduceerd voor de belangrijkste watervoorziening.

India – In februari 2007 financierde de PPIAF een grote conferentie, getiteld ‘Voorzien in India’s infrastructurele behoeften middels PPPs’. Dit evenement, dat samen met de Indiase regering en de Wereldbank werd georganiseerd, zei Praful Patel, de vice-president van de Wereldbank voor Zuid-Azië, in zijn openingsspeech: *“Publiek-private partnerschappen zullen een veel grotere rol moeten gaan spelen bij het voorzien in India’s infrastructurele behoeften dan tot nu toe het geval is geweest. Ondanks een recente stijging, zijn investeringen in private infrastructuurprojecten in India de afgelopen vijf jaar blijven steken rond een gemiddelde van 1 procent van het BNP; in landen als Brazilië, Chili en Maleisië heeft dat percentage de afgelopen 15 jaar steeds geschommeld tussen 2-3 procent van het BNP. De Wereldbank staat klaar om zijn hulp aan India voor het ontwikkelen en financieren van publiek-private partnerschappen uit te breiden, waarbij kan worden voortgeborduurd op ervaringen hier en in andere landen die profijt hebben gehad van goed-gestructureerde en krachtige PPP-programma’s.”*

In 2000 gaf de PPIAF 55.000 US dollar voor de medefinanciering van een seminar over ‘best practices’ voor private infrastructuur, de noodzakelijke wetgeving en regulering, en het financieren van mogelijkheden om private infrastructuurcontracten een impuls te geven.^{xxi} Vervolgens is er PPIAF-financiering verstrekt aan projecten in Delhi, waar het voorstel om het water te privatiseren politiek uitermate controversieel bleek; het voorstel is dan ook inmiddels in de ijskast gezet. Intussen financiert de PPIAF ook een contract van 692.000 US dollar in Mumbai met het internationale adviesbureau Castalia, om daar een experimenteel model voor de watervoorziening van de wijk K-oost te ontwerpen en te ontwikkelen. De opdracht vermeldt: *“Het gemeentebedrijf van het grootstedelijk gebied van Mumbai wil tot een contract voor de middellange termijn komen, waarbij de exploitant een commissie voor het beheer zal worden verstrekt, alsmede een bonus die is gekoppeld aan de prestatie.”*^{xxii}

In recente berichtgeving in de media valt te lezen: *“een studie uitgevoerd door het Nieuw-Zeelandse bureau Castalia, dat is belast met de uitvoering van een onderzoek...met steun van de Wereldbank naar hervorming van het waterbeheer in de stadswijk K-oost, beveelt privatisering van de waterdistributie aan als een middel om de waterlevering te verbeteren. Het rapport van Castalia is donderdagavond aangeboden aan de afdeling Waterbouwkunde van het bedrijf. In dit rapport doet Castalia de aanbeveling dat de onderneming de distributie middels een pachtovereenkomst of een contract uitbesteedt aan een particuliere uitvoerder.”^{xiii}*

4. Alternatieven voor de PPIAF

Meer dan één miljard mensen op de wereld hebben geen toegang tot schoon water. Tegelijkertijd is meer dan 90 procent van de waterleidingvoorzieningen wereldwijd in publieke handen. Het moge dus duidelijk zijn dat we met voorrang iets zullen moeten doen aan capaciteitsversterking binnen publieke nutsbedrijven, zodat zij beter in staat worden gesteld om de aansluitingen op het waternet uit te breiden naar mensen die daar nu nog geen toegang toe hebben. Overal in ontwikkelingslanden zijn er goed-geoutilleerde publieke waterbedrijven te vinden die tegen een betaalbare prijs schoon water leveren aan de armste gemeenschappen. Zij beschikken over een enorme hoeveelheid kennis waarmee zij zwakkere nutsbedrijven terzijde kunnen staan die moeite hebben om hun gebruikers goed van dienst te zijn.

PUPs helpen waterleidingbedrijven hun capaciteit te versterken door kennisuitwisseling zonder winstoogmerk. Daarbij wordt de nadruk gelegd op de kennis die reeds in ontwikkelingslanden voorhanden is. PUPs kunnen voorzien in de bestaande behoefte aan capaciteitsopbouw in de publieke sector. PUPs zijn kostenbesparend, omdat er geen sprake is van een winstoogmerk. Bovendien kunnen PUPs bijdragen aan een betere overdracht van gerichte kennis binnen de publieke sector. Zij kunnen ook bijdragen aan het uitwisselen van expertise in het Zuiden, waar immers veel ervaring is met het leveren van water aan de armste gemeenschappen.

Er is duidelijk behoefte aan een nieuwe instelling om PUPs te promoten; een instelling die publieke voorzieningen hoog in het vaandel heeft staan. Het is niet wenselijk om publiek-publieke partnerschappen onder te brengen in het mandaat van de PPIAF, aangezien dit een organisatie is die is opgezet om participatie vanuit de private sector te versterken. Er is een volledig nieuwe organisatie nodig om tegemoet te komen aan de kritiek op de wijze waarop de PPIAF opereert; een organisatie met een staff die ervaring heeft met en geëngageerd is aan de publieke levering van water- en waterzuiveringsdiensten.”

Dit wordt gestaafd door de technische adviescommissie van de PPIAF zelf.

Deze commissie evalueerde 17 door de PPIAF gesponsorde projecten en kwam tot de conclusie dat *“private financiering van publieke voorzieningen zonder enige verdere vorm van private-sectorparticipatie zou niet voor steun van de PPIAF in aanmerking moeten komen.” “De PPIAF heeft geen belang bij het doorvoeren van private participatie als er betere opties voorhanden zijn. En de PPIAF zou open moeten staan voor fondsenverstrekking daar waar hervorming van publieke voorzieningen kan worden gezien als een eerste stap in de richting van enige vorm van private participatie. Maar het zwaartepunt dient voor de PPIAF te blijven liggen bij vormen van private participatie die voldoende breed zijn dat zij daadwerkelijk perspectief bieden op het significant verbeteren van de prestaties van de onderneming [...] activiteiten waar private participatie onvoldoende*

toevoegt aan de bedrijfsprestaties (...) kunnen beter worden vormgegeven binnen een anderssoortig technisch assistentieprogramma of loket."^{xxiv}

De afgelopen maanden hebben diverse donoren van de PPIAF (Groot-Brittannië, Japan, de Aziatische Ontwikkelingsbank) aangegeven het voorstel van de VN voor 'water operator'-partnerschappen te steunen; wij zijn van mening dat deze optie terdege verkend dient te worden, als onderdeel van een alternatief voor het verstrekken van fondsen aan de PPIAF.

Intussen heeft de PPIAF WDM het volgende laten weten: "*Het zal u vast verheugen dat de Programmaraad van de PPIAF vorig jaar begonnen is met een verkenning om een nieuw loket binnen de PPIAF tot stand te brengen dat subnationale instellingen en specifieke publieke ondernemingen zal gaan ondersteunen bij het aanboren van commerciële private financiering voor investeringen in verbetering van de dienstverlening.*"

Op de website van de PPIAF is er geen enkele informatie over dit voornemen beschikbaar; echter, uitgaande van het weinige dat wij inmiddels weten, is het wel duidelijk dat dit voorstel mijlenver verwijderd is van de agenda die *Down the Drain* aan donoren wil meegeven inzake de hervorming van de publieke sector en publiek-publieke partnerschappen.

5. Aanbevelingen

Down the Drain laat zien dat de PPIAF een organisatie is met een misplaatste missie en misplaatse activiteiten die tot ongewenste resultaten leiden. Analyses wijzen uit dat het beleid van de donoren om hulpgeleden aan te wenden om adviezen van de PPIAF ten aanzien van waterprivatisering te financieren, weinig doordacht is.

Op basis van onze analyse roepen wij donoren op om:

- **Politieke en financiële steun te geven aan de oprichting van een nieuwe faciliteit die, in overleg met andere stakeholders, PUPs tussen verschillende nutsvoorzieningen in de water- en waterzuiveringssector moet helpen opzetten.**
- De steun van afzonderlijke donoren voor PUPs binnen de kaders van hun bilaterale financieringsprogramma's te vergroten.
- **Te erkennen dat bestaande conditionaliteiten binnen het internationale hulpsysteem grote invloed hebben op het forceren van waterprivatiseringsbeleid.**
- Geen steun te verlenen aan de voorgestelde uitbreiding van het mandaat van de PPIAF om "*een nieuw loket [tot stand te brengen] binnen de PPIAF dat subnationale instellingen en specifieke publieke ondernemingen zal gaan ondersteunen bij het aanboren van commerciële private financiering voor investeringen in verbetering van de dienstverlening.*"
- **Alle fondsen uit de PPIAF terug te trekken die worden aangewend voor projecten op het gebied van water en riolering en ervoor te zorgen dat dit terrein in de toekomst buiten het mandaat van deze instelling komt te liggen.**

6. Wat is er allemaal gebeurd?

November 2006 - *Down the Drain* gepresenteerd in het Engels en het Frans op een internationale bijeenkomst over het recht op water in Marseille. *The Observer* (GB) en *La Marseillaise* (F) besteden aandacht aan het rapport.

December 2006 - 32 organisaties sturen een schrijven aan Louis Michel, waarin zij kritiek leveren op de steun van de Europese Commissie aan de PPIAF en het verzoek doen om de betreffende fondsen te oormerken voor steun aan publiek-publieke partnerschappen.

Januari 2007 – Publicatie van het Jaarverslag 2006 van de PPIAF. Daaruit blijkt dat een trits van donoren – waaronder de Aziatische Ontwikkelingsbank, Canada, Duitsland, Italië en de Verenigde Staten – het laatste jaar hun bijdrage niet hebben voldaan.

Februari 2007 - Het rapport wordt gelanceerd in Noorwegen. *Klassekampen* besteedt er uitgebreid aandacht aan. Tijdens een bijeenkomst met WDM en FIVAS geeft het Noorse ministerie van Buitenlandse Zaken aan de PPIAF niet langer te beschouwen als een geëigend middel om het probleem van toegang tot water voor de armen op te lossen. Het ministerie geeft aan dat Noorwegen niet langer zal bijdragen aan de financiering van de PPIAF.

Februari 2007 – Eurocommissaris Louis Michel komt met een reactie op de NGOs en zegt “de bijdrage van Commissie aan de PPIAF te zullen herzien”. Daar voegt hij echter aan toe dat de Commissie intussen een eigen faciliteit heeft opgezet – de *Private Sector Enabling Environment Facility* (PSEEF) – die dezelfde soort taken gaat uitvoeren als de PPIAF.

Februari 2007 - Tijdens de ‘Week van het Water’ van de Wereldbank nodigt de PPIAF NGOs uit voor gesprekken. In die gesprekken bevestigen zij dat zij zuiver publieke initiatieven rond nutsbedrijven op dit moment niet kunnen ondersteunen, hoewel zij tegelijk aangeven dat zij hun activiteiten graag zouden uitbreiden naar dit terrein. Men ontkent het verband met conditionaliteiten en men voert aan dat de PPIAF sinds de onafhankelijke evaluatie van 2004 meer aandacht besteedt aan initiatieven ten gunste van de armen.

Maart 2007 - De Aziatische Ontwikkelingsbank stelt voor de contributies aan de PPIAF te hervatten. De bank verwacht 500.000 US dollar te gaan bijdragen – het minimumbedrag voor een hernieuwing van haar twee-jarig lidmaatschap.

Maart 2007 – Op Wereldwaterdag uit een Italiaanse minister voor Ontwikkelingssamenwerking zijn waardering voor het besluit van Noorwegen om zich terug te trekken uit de PPIAF en verklaart dat een vergelijkbaar besluit in Italië wordt overwogen.

Maart 2007 – Er worden vragen ingediend in het Britse parlement, die vraagtekens zetten bij de steun van het Britse ministerie voor ontwikkelingssamenwerking DFID aan de PPIAF. Tegelijkertijd kondigt DFID aan dat men het voorstel van de VN voor ‘water operator partnerships’ zal gaan steunen, een besluit dat door de NGOs met instemming wordt ontvangen.

Maart 2007 – Corporate Europe Observatory publiceert een briefing die nader ingaat op de steun van de Europese Commissie voor de PPIAF en de PSEEF.

April 2007 – Wateractivisten komt ter ore dat het Britse DFID een ontmoeting heeft gehad met het Noorse ministerie voor Buitenlandse Zaken om de terugtrekking uit de PPIAF te bespreken.

April 2007 – In de Commissie Financiën van de Tweede Kamer, bijgewoond door de minister voor Ontwikkelingssamenwerking, komt de PPIAF aan de orde. Een uitgebreid debat volgt. De minister voor Ontwikkelingssamenwerking herbevestigt zijn steun voor de PPIAF.

April 2007 – Wateractivisten hebben een ontmoeting met een vertegenwoordiger van het kabinet van Louis Michel, die aangeeft publiek-publieke partnerschappen graag in enigerlei vorm te willen steunen.

-
- ⁱ Brief aan de World Development Movement van Jyoti Shukla, Programma Manager, PPIAF, 20 maart 2007.
- ⁱⁱ Hall, D. and Lobina, E. (2006). *Pipe dreams: The failure of the private sector to invest in water services in developing countries*. WDM, PSIRU and Public Services International. Londen, maart 2006.
- ⁱⁱⁱ PPIAF. 2006. *Gridlines: Private participation in water*. PPIAF. Washington, september 2006.
- ^{iv} Kamervragen ingediend door Ewout Irrgang en beantwoord door de minister voor Ontwikkelingssamenwerking Bert Koenders, 23 maart 2007
- ^v International Monetary Fund Public-Private Partnerships, 12 maart 2004 <http://www.imf.org/external/np/fad/2004/pifp/eng/031204.htm>
- ^{vi} International Monetary Fund Public-Private Partnerships, 12 maart 2004 <http://www.imf.org/external/np/fad/2004/pifp/eng/031204.htm>
- ^{vii} Institute for Public-Private Partnerships. (2004). *Emerging Lessons in Consensus Building for Public-Private Infrastructure – Draft*. PPIAF. Washington DC, juli 2004.
- ^{viii} PPIAF, 2007. *2006 Annual Report*, januari 2007.
- ^{ix} PPIAF, 2007. *2006 Annual Report*, januari 2007.
- ^x Hall, D. and Lobina, E. (2006). *Pipe dreams: The failure of the private sector to invest in water services in developing countries*. WDM, PSIRU and Public Services International. Londen, maart 2006.
- ^{xi} Ballance, T. and Tremolet, S. (2005). *Private sector participation in urban water supply in Sub-Sahara Africa: Zambia case study*. German Development Cooperation. Frankfurt, november 2005.
- ^{xii} PPIAF. 2006. *Gridlines: Meeting water needs in Vietnam*. PPIAF. Washington, juni 2006.
- ^{xiii} Kamervragen ingediend door Ewout Irrgang en beantwoord door de minister voor Ontwikkelingssamenwerking Bert Koenders, 23 maart 2007
- ^{xiv} Michael Jordan & Associates. (2004). *Strategic Review of the Public-Private Infrastructure Advisory Facility*.
- ^{xv} Michael Jordan & Associates. (2004). *Strategic Review of the Public-Private Infrastructure Advisory Facility*.
- ^{xvi} IDA. (2005). *Malawi: Privatisation and Utilities Reform Project – (Credit No. 33950-MW)*. Proposed Amendment to the Development Credit Agreement. World Bank. Washington DC.
- ^{xvii} IDA. (2005). *Malawi: Privatisation and Utilities Reform Project – (Credit No. 33950-MW)*. Proposed Amendment to the Development Credit Agreement. World Bank. Washington DC.
- ^{xviii} <http://www.ppiaf.org/Reports/PPIAFactivitiesapprovedinFY07Q2.pdf>
- ^{xix} Joynes, K. (2004). Paraguayan Government Concedes to Anti-Privatisation Protestors. *World Markets Analysis*. 20/08/04.
- ^{xx} PPIAF Activity Summary: Paraguay - Strategy to establish new service providers units in the water sector. <http://wbln0018.worldbank.org/ppiaf/Activity.nsf/DocByUnid/75D1A0698FD4FD24852571EA0070B2DA?Opendocument>
- ^{xxi} PPIAF Activity Summary: India – Private Involvement in Water Supply and Sanitation. <http://wbln0018.worldbank.org/ppiaf/activity.nsf/DocByUnid/DC3A02D9ADA88FAB852571EA0070B462?Opendocument>
- ^{xxii} *Forfeiting Democracy for the Mirage of 24 / 7*. Afsar H. Jafri. 9 January 2007.
- ^{xxiii} *Privatise water in Kurla (E) ward New Zealand firm tells BMC; activists & BMC staff cry foul*. Surendra Gangan, 4 mei 2007
- ^{xxiv} *Review of PPIAF activities completed during fiscal 2005*. Summary and Overview. Prepared by the Technical Advisory Panel, april 2006.